

ÖZEL EĞİTİMDE YASAL DÜZENLEMELER

Başkanlığına dönüştürülmüştür. Aynı yıl çıkarılan 2916 sayılı 'Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu' nda, özel eğitime muhtaç çocukların yetiştirilmelerine dair esaslar belirlenmiştir.

Ülke genelinde özel eğitim ve rehberlik alanında ihtiyaçların artması sonucu, Özel Eğitim ve Rehberlik Dairesi Başkanlığı 30.04.1992 gün ve 3797 sayılı Kanunla **Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne** dönüştürülmüştür. Buna ilaveten, 06.06.1997 tarihli mükerrer 23011 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan **573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname** ile özel eğitim esasları belirlenmiştir. Bu yasa ile 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yasası yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece 573 Sayılı KHK özel eğitimle ilgili hizmetlerin planlanması ve yürütülmesi konularını açıklığa kavuşturmuştur. Bu yasa ile ilk kez özel eğitim gerektiren birey, erken çocuk dönemi eğitimi, kaynaştırma, özel eğitim desteği, aile eğitimi ve katılımı, bireyselleştirilmiş eğitim planları gibi terimler kullanılmaya başlanmış ve düzenlemelere gidilmiştir (Cavkaytar, 2008).

Özel eğitim yasasına dayalı olarak hazırlanan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin amacı; özel eğitim gerektiren bireylerin, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda, genel ve mesleki eğitim görme haklarını kullanabilmelerini sağlamaya yönelik esasları düzenlemektir. Bu yönetmelikle özel eğitim uygulamalarının nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin ayrıntılara yer verilerek uygulamalara açıklık getirilmiştir. Yönetmelik; genel hükümler, personel vb. gibi kısımlardan oluşmaktadır. Yönetmelik, 2018 yılında düzenleme yapılarak güncellenmiştir.

Özel gereksinimi olan bireylerin eğitimiyle ilgili yasal düzenlemeler, uluslar arası sözleşmeler (insan hakları evrensel bildirgesi, çocuk hakları bildirgesi, özürlü hakları) özel eğitimin ilkelerinin uygulamaya dönüştürülmesinde önemli dayanak noktalarıdır. 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede özel eğitimde 9 ilkeye yer verilmektedir. Bu ilkeler şunlardır:

1) Özel eğitim gerektiren tüm bireyler; ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.

2) Özel eğitime erken başlamak esastır.

- 3) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.
- 4) Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitsel performansları dikkate alınarak, amaç, muhteva ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- 5) Özel eğitim gerektiren bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapılır.
- 6) Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır.
- 7) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif katılmalarının sağlanması esastır.
- 8) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum örgütleri ile işbirliği içinde çalışılır.
- 9) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

Özel eğitim ilkelerinin uygulamaya dönüşmesinde halen problemler olmakla birlikte, 573 Sayılı Özel Eğitim Yasası (573 Sayılı KHK) ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğiyle birlikte bu ilkelerin nasıl gerçekleştirileceğine dair bir yol haritası bulunmaktadır. Özellikle her bir ilkenin uygulanması için yasal düzenlemelerin varlığı özel eğitim hizmetlerinin gelişmesinde önemli katkılar sağlayacağı düşüncesini akıllara getirmektedir.

Atatürk'ün 'Eğitimde feda edilecek birey yoktur' deyişi tüm bireylerin eğitim haklarının korunduğunu açıkça ifade etmektedir. Anayasamızın 42. maddesi de eğitim hakkını açıkça ifade etmektedir. Burada önemli olan mevzu hizmetlerin niteliği olmaktadır. Dolayısıyla özel eğitim hizmetleri sadece bu bireyleri bir araya getirip eğitmeye çalışmanın ötesinde toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanmalıdır. Bu, özel eğitim hizmetlerinin var olan hizmetlerin bir parçası değil, sunulan hizmetlerin kendisi olduğu anlamına gelmektedir (Cavkaytar, 2008).

KAYNAKÇA

Cavkaytar, A.(2008). Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocuklar ve Özel Eğitim. (Editör: İ.H.Diken). *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Ramazan KARTAL

Özel Eğitim Öğretmeni